

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasiło avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 3.

V Ljubljani, 18. prosinca 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Oklic. — Malo odgovora „Edinosti“. — Naš denarni zavod. — Zora puca, bit' će dana? — Božična zborovanja. — Čudna logika. — Sad ljulike. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Politiški pregled. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Inserati.

Oklic.

Ljudsko učiteljstvo štajersko priredi na **Svečnico, dne 2. februarja t. l.**

splošni učiteljski shod v Gradcu.

Namen tistemu je, glasno povedati javnosti naši, kaj hočemo in tudi smemo zahtevati in kako krivično se še postopa z nami. Dežela štajerska ni tako ubožna, da bi ne imela virov v gmotni izboljšek svojemu učiteljstvu.

Učitelji slovenski, pridite dne 2. februarja t. l. kar mogoče številno v Gradec! Pokažite, da ste solidarni z ostalimi kolegi zelene Štajerske, kadar gre za stanovske interese, ter da ne zaostajate v požrtvovalnosti, ako gre česa priboriti v prilog našemu položaju. Vsaka šola slovenskega Štajerja odpošlji vsaj **najmanj** enega odposlanca v prestolnico našo ter javi podpisanemu vodstvu, v koliko se je odzvalo tej častni svoji dolžnosti!

Dragi tovariši in cenjene tovarišice, vsi na krov! Pokažimo, da smo zvesti čuvaji na braniku svojih stanovskih pravic! Krepko na plan ter neustrašeno v bran! Živela solidarnost in prava kolegialnost!

Vodstvo

„Zveze slov. štajer. učiteljev in učiteljic“
v Celju.

Malo odgovora „Edinosti“.

Clara pacts, boni amici.

△ Menda ni bolj potrebne reči v politiki, kakor je odkrita in javna beseda. Zakaj le-ta nam razbistri vse, časih še tako nejasne pojme, da dobimo potem ravno zaradi svoje odkritosrčnosti prave logične premise k daljši politični vztrajnosti, k nadaljnemu političnemu delu. In popolnoma odkritosrčno hočemo odgovoriti „Edinosti“ na pripombo, ki jo je objavila v svoji 252. št. z dne 23. decembra 1906 pri ponatisku prvega dela našega članka „Slovansko srce“.

Tržaško slovensko ljudsko šolstvo je v resnici pravi pravcati škandal za državo, ki hoče biti kulturna in moderna. In kje imajo svoj izvor oni „višji oziri“, ki

ohranjajo ta politični škandal ravno med nami Slovenci, v prvi vrsti med obmejnimi Slovenci, to menda lakho pove vsako političsko otroče.

Ta izvor se nahaja v osebni sebičnosti naših politikajočih poslancev, ki jim je lastni jaz, lastni dobrobit vse, narod in njegove kulturne zahteve so jim pa le sredstvo, in sicer dobrodošlo sredstvo v dosego te osebne sebičnosti.

One lepe, frazaste besede, ki jih čujemo iz ust tega ali onega poslanca na tem ali onem shodu, so le pesek v oči onim politikom, ki smatrajo za čisto zlato vsako tiskano, oziroma izgovorjeno obljubo. Nam pa, ki sodimo politiko takih poslancev po faktičnih uspehih, ne zadostujejo take obljube.

In ravno tržaško ljudsko šolstvo je ono preporno vprašanje, ki bi se že davno, davno lahko rešilo, ko bi ga večina naših slovenskih poslancev — ne oziraje se na deželne meje — hotela rešiti. Ker je pa ravno to vprašanje ona zlata zakladnica, iz katere ravno naši, v kompaktni masi zastopani poslanci dobivajo največ življenjskega soka, hodijo okrog njega tako, kakor hodi otrok okrog matere, ki bi sicer rad dospel do kake večje in dražje igrače, a le-ta ga tolaži vedno in vedno z malimi darovi.

„Edinost“ se je v svoji pripombi hote ali nehote dotaknila imena poslanca Spinčiča. In ker je ta pripomba privedla vso polemiko na nekako osebno stališče, moramo postati tudi mi osebni. V to smo torej primorani nehote.

Odkritosrčno torej trdimo tu na tem mestu javno pred slovensko politikujočo javnostjo, da je ravno osebna politika goriško-istrskih poslancev, in sicer slovenskih in hrvaških, v prvi vrsti kriva, da more vlada uganjati take šolske škandale, kakršni se porajajo ravno v Gorici in Trstu.

Ko bi ti poslanci imeli le desetino one energične sile v sebi, ki jo imajo nemški poslanci, kdaj bi se že lahko izvojevalo to pereče vprašanje v prilog Slovincem! In kdor zasleduje le količkaj parlamentarno delovanje avstrijskega državnega zbora, spozna lahko namah, da naša e kr. vlada prav bagatelno postopa z onimi poslanci, ki tvorijo takorekoč maso jugoslovanskih poslancev. Nekaj pohlevnih interpelacij — vloženih zaradi javnosti — je vse delo, ki se je storilo v prilog temu perečemu vprašanju. A te interpelacije so bile stavljene tako pohlevno, da se interpelant niti potrudil ni, dobiti odgovorov poklicanih faktorjev. In tako postopanje trpi na sebi stranka, ki je imela že pogostoma ključ do parlamentarnega položaja v roki.

Subvencije se ne dovoljujejo menda zastonj in davek se tudi ne popušča brez namena.

Roka pač umiva roko!

Ako bi bilo tem poslancem resno na tem, bi že davno, davno lahko zapustili ono vladno stranko, ki tako lahkega srca dovoljuje teptati ubogi slovenski narod in bi se združili s takimi elementi v državnem zboru, ki bi kategorično lahko zahtevali od odločilnih faktorjev: Dajte nam to, kar nam gre po božji in človeški pravici! Spominjamo se še dobro onih časov, ko je bil oni poslanec, ki ga „Edinost“ osebno imenuje, še hospitant mladočeeškega kluba v državnem zboru. Mož je takrat v istini možato zastopal svoje prepričanje, in menda se ta poslanec tudi še spominja, da je takrat bil v polni meri ravno on ljubljeneec slovenskega naroda vobče, in da ime, ki si ga je pridobil ravno takrat, pove vse.

In sedaj!?

Kake korake so pa storili za kulisami v pospešitev rešitve tega vprašanja, bo pa menda takoj dovolj jasno, ako pomislimo, da se naši centralni e. kr. vladi niti ne ljubi pripraviti svojih podložnih faktorjev do tega, da bi le-ti faktorji izpolnili samo to, kar se je rešilo pri zadnji inštanci menda leta 1902., reci: tisočdevetstodrugega!

Ako postopajo s tako električno hitrostjo pri najvišjih inštancah in to pri cesarskih kraljevih, potem ni prav nič pretirano, ako smo trdili, da ne pridemo na ta način v Trstu do slovenskih ljudskih šol niti v 20 letih.

In ne bojimo se čisto nič, ako dobi naše ljudstvo to zavest, da ne bo to vprašanje še tako hitro rešeno, da bi to ljudstvo izgubilo moralno oporo. Ravno obratno se bo zgodilo!

Le-to ljudstvo bo dobilo zavest, da s takimi voditelji ne pride dalje, bo dobilo zaupanje vase, zaupanje v lastno moč, in iz tega spoznanja izidejo možje, ki bodo v istini zastopniki ljudstva.

Tolažba z novo politiško situacijo, ki jo privede novi parlament na Dunaj, je pa „fata morgana“. In kdo naj ustvari novo politiško situacijo v bodočem parlamentu?

Mogoče li nova nemška večina? Mogoče li frakcije dr. Luegerjeve branže? Le-tem je lex Kolisko ideal, in dunaj-ki Čehi nam nudijo živ dokaz lepše bodočnosti! Ali so nam porok zato sedanjí zastopniki jugoslovanske kompaktne mase? Njih dela v sedanjosti nam javno povedo, kam plovemo. Končujemo z „Edinostjo“: „Pa brez zamere, ker nas vodijo le rodoljubni nagibi, da smo zapisali te pripombe.“

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca grudna 1906 K 231.879'63.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zora puca, bit' će dana?

(Glas s Štajerskega.)

Blaženi tovariš, ki živiš v kraju, odkoder imaš tako krasen razgled v našo bodočnost! Odkritosrčno te zavidam, ker res krasnejše slike učiteljeve oči ne morejo zreti, kakor je naša stanovska zavednost in solidarnost. Belil sem si glavo in stikal sem po zemljevidih, da bi našel tisti srečni kotichek naše domovine. Nekaj časa sem mislil, da si kje blizu Ljubljane, kjer se blšči v sredini mesta imeniten napis: „Učiteljska tiskarna“ in kjer so se v ravno minolih božičnih počitnicah razgovarjali o mogočni stavbi „Učiteljskega konvikta“ v zvezi s hranilnico in tiskarno. A ko sem pregledal vso 1. številko letošnjega „Tovariša“, sem se uveril, da tam ne more biti tvoje domovje, ker sicer bi bil gotovo tudi opazil skrbi polni obraz tovariša Őrnagoja, ki nam poje tako „lepo“ pesem o naši stanovski zavednosti. Obrnil sem torej oči nazaj v svoje obližje, na Štajersko, a kmalu sem se uveril, da te pri nas iščem zaman! Tukaj pač ni sledu o naraščajoči stanovski zavednosti. Bili so časi, ko smo štajerski tovariši predujačili v tem oziru vsem slovenskim učiteljem, a sedaj smo zaostali. Videti je, kakor da smo tudi mi le kup slame, ki hipoma mogočno vzplamti, a kmalu ugasne. — Li res ni več v nas prave življenjske sile? Bog nas varuj tega, ker potem je blizu tudi konec našega naroda. A ta se ravno zadnji čas zopet živahno giblje in razvija, da bi ušel svoji prezgodnji smrti. Tudi učiteljstvo pri tem živahno sodeluje in novoustanovljena politiška stranka se imenuje marsikje „učiteljska stranka“. A navzlic temu moram naglašati, da naša stanovska zavednost ne raste!

Bilo je pred leti, ko smo učitelji jasno uvideli, da moramo iz šolske sobe ven in med narod iti, če hočemo priti do pravega ugleda. Uvideli smo, da moramo narod poučevati tudi izven